

สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

**THE ADMINISTRATIVE COMPETENCY OF SCHOOL ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY TEACHERS
IN THE EDUCATIONAL DEVELOPMENT NETWORK PRAKHONCHAI 2
UNDER BURIRAM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

ชัชวาล มุ่งเอี่ยมกลาง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุหนันทา วีรกุลเทวัญ
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการ ศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครู 14 โรงเรียน จำนวน 153 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ(Check Lists) แบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open Form) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยพบว่า

1. ทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 8 ด้าน คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ โดยรวม มีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง
2. เปรียบเทียบ ทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา มีทัศนะแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ
 - 2.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ
 - 2.2 ด้านการบริการที่ดี โดยรวม พบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ
 - 2.3 ด้านการพัฒนาตนเอง โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.4 ด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน โดยโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.5 ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยรวม พบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษา และ โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.6 ด้านการสื่อสารและการจูงใจ โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.7 ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร พบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากัน รองลงมาคือโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

2.8 ด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยรวมพบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 คือ ผู้บริหารควรมีการวางแผนและติดตามการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ กำหนดทิศทางในการพัฒนาโรงเรียนที่ชัดเจน พัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี สร้างปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ รับฟังความคิดเห็น มีธรรมาภิบาลที่ดี ประชุมร่วมกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนสู่ชุมชน ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนต่อไป

คำสำคัญ : สมรรถนะ การบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were :1) to study the perception of teachers in the educational development network Prakhonchai 2 towards the administrative competency of school administrators; and 2) to compare the perception of teachers in the educational development network Prakhonchai 2 towards the administrative competency of school administrators , classified by types of school. The samples were all 153 teachers from 14 schools. The research instrument was a 3- part questionnaire, including check list, 5- rating scale and openform with the reliability of .99. The statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation. The findings were as follows.

1. The perception of teachers in the educational development network Prakhonchai 2 towards the administrative competency of school administrators in 8 aspects, namely, achievement, good services, self-development, teamwork, analysis and synthesis, communication and motivation, personnel development , vision, as a whole was at the moderate level.
2. The comparison of the perception of teachers in the educational

development network Prakhonchai 2 towards the administrative competency of school administrators both as a whole and in each aspect was found that there were different among three types of schools: secondary, extended opportunity schools. and primary schools. The mean scores of the administrative competency of school administrators ranked from high to low were from the extended opportunity schools , followed by the primary school , and the secondary school, respectively.

2.1 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of achievement was different. The mean scores ranked from high to low were from the extended opportunity schools , followed by the primary school ,and the secondary school , respectively.

2.2 The administrative competency of school administrators among three types of school in the aspect of good services was different. The mean scores ranked from high to low were from the primary school , followed by the extended opportunity schools , and the secondary school , respectively.

2.3 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of self-development was different. The mean scores ranked from high to low were from the primary school , followed by the extended opportunity schools , and the secondary school , respectively.

2.4 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of teamwork was different. The mean scores ranked from high to low were from the primary school , followed by the extended opportunity schools , and the secondary school , respectively.

2.5 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of analysis and synthesis was different. The mean scores ranked from high to low were from the extended opportunity schools , followed by the primary school , and the secondary school , respectively.

2.6 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of communication and motivation was different. The mean scores ranked from high to low were from the extended opportunity schools , followed by the primary school , and the secondary school , respectively.

2.7 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of aspect of personnel development was not different. The mean scores of both the extended opportunity schools and the primary school were equal , followed by the secondary school , respectively.

2.8 The administrative competency of school administrators among three types of schools in the aspect of vision was different. The mean scores ranked from high to low were form the extended opportunity schools , followed by the primary school , and the secondary school ,respectively.

3. The opinions and suggestions towards the administrative competency of school administrators as perceived by teachers in educational development network Prakhonchai 2 were that the school administrators should plan and follow up the working performances systematically , ascertain the guidelines for school development clearly, self-develop about technology, build and develop learning resources, investigate the needs of people who receive the services, listen to the public, have a good manner, participate in the parent and committee's meeting, publicize the school information to community, send the personnel to attend the training courses, and study tour for the further school quality development.

Keyword (s): Competency , administration , school administrators

บทนำ

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่บริหารและการจัดการสถานศึกษา จึงต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีและเหมาะสมกับบุคลากร จึงจะส่งผลให้องค์กร หน่วยงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการผู้บริหารโรงเรียนที่ดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จะไปส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพอใจ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย นโยบายและมีความผูกพัน ได้มาตรฐานที่วางไว้ หากผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตน ไม่เหมาะสมหรือไม่พึงประสงค์อาจส่งผล ให้บุคลากรปฏิบัติงาน หย่อนประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลน้อย คุณภาพการศึกษา จึงขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะแสดงการเป็นผู้นำได้ถูกต้องเหมาะสม ชีระ รุญเจริญ (2549) ได้กล่าวไว้ใน ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้ที่วิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดี มี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมากที่สุดในการเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงชีวิตในสังคมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาจะต้องกำหนดเป้าหมายและกระบวนการบริหารการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดให้บรรลุเป้าหมาย เพราะจากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษา มีความเป็นอิสระในการบริหาร การตัดสินใจ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา คือการบริหารตนเองอย่างอิสระ จากการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมคิด ทุกคน มีส่วนร่วมในการสื่อสาร การประสานงาน การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2548, 72) ภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาที่จะสามารถจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุ ตามเป้าหมายได้ต้องอาศัยผู้นำของสถานศึกษา เป็นผู้สามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์ กระบวนการจัดการและทีมงานในสถานศึกษา จึงถือเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นคนที่ใช้ความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารสถานศึกษาและทำให้สถานศึกษาหรือผู้เรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องพอใจกับคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามที่สังคมต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารสถานศึกษาภายใต้สภาวะการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถเลือกแนวทางและการตัดสินใจในการนำวิธีการบริหารที่มีประสิทธิภาพที่สุด เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อการแก้ปัญหาที่ดีขึ้นและบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องบริหารงานที่เป็นหน้าที่หลักในสถานศึกษาซึ่งแบ่งได้ 4 ด้านที่สำคัญคือ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ งานบริหารทั่วไปให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์กับทุกฝ่าย

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา เป็นผู้วิชาชีพ ต้องมีสมรรถนะที่สูงในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเองการทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีวิสัยทัศน์ ซึ่งจะทำให้การบริหารงานภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมีผลการปฏิบัติงานในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู รวมทั้งบุคลากรอื่น ๆ จะต้องร่วมมือกัน จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ คุณภาพที่คาดหวังคือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน (กมล ภูประเสริฐ, 2545, 62)

จากผลการประเมินภายนอกรอบสอง พ.ศ. 2549 – 2553 มีผลการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานคุณภาพ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

บุรีรัมย์เขต 2 โดยเฉพาะกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพทางการศึกษากลุ่มประโคนชัย 2 มาตรฐานด้านผู้บริหารแต่อยู่ในระดับพอใช้ซึ่งต้องได้รับการศึกษาหาสาเหตุและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพให้อยู่ในระดับดีได้แก่ มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษา มีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริม ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผลจากการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดังกล่าว อาจเป็นเพราะความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ไม่สามารถแสดงศักยภาพของตนเองมีภาวะผู้นำในฐานะผู้บริหารใช้สมรรถนะหลัก สมรรถนะรอง พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพ ครูมีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของชุมชนได้นั้นเอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา , 2552, ไม่มีเลขหน้า)

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้สรุปในรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสอง 2549-2553 เพื่อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพทางการศึกษากลุ่มประโคนชัย 2 จำนวน 14 โรงเรียน ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้ดีขึ้น เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาในรอบสามไว้ว่า

สถานศึกษาควรจัดหาทรัพยากรบุคคลในพื้นที่ ที่มีความรู้ความสามารถเช่น คณะวิทยากรในพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาช่วยสอนเพื่อทดแทนการขาดแคลนครู ขอความร่วมมือจากชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดูแลและรับภาระในการดูแลบริเวณโรงเรียนให้มากขึ้น ช่วยทำงานอาหารกลางวัน เพื่อให้ครูทำหน้าที่สอนได้เต็มเวลาจัดทำเอกสารกำหนดหน้าที่ คู่มือครู คู่มือนักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางการทำงานและการเรียนภายในสถานศึกษา จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานรวมของโรงเรียนก่อนเปิดภาคการศึกษาอย่างชัดเจนปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามผลให้มีแผนการนิเทศล่วงหน้า มีปฏิทินการนิเทศชัดเจน ดำเนินการนิเทศให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-Centered) จัดกิจกรรมตามโครงการที่กำหนดในแผนปฏิบัติการประจำปีให้ครบถ้วนทุกโครงการ มีการบันทึกผลการนิเทศทุกครั้ง นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนดำเนินการประเมินและรายงานโครงการ กิจกรรมตามเป้าหมายและนำผลการประเมินมาปรับปรุงโครงการกิจกรรมในปีต่อไป ควรจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน จัดทำแผนงาน โครงการเพื่อการพัฒนาผู้เรียนระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา มีตัวชี้วัดความสำเร็จ(Key Performance Indicator : KPI) ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร จัดระบบการบริการสื่อการเรียนการสอนเพื่อบริการครู ส่งเสริมการจัดระบบข้อมูล สารสนเทศ ให้มีความชัดเจนทุกฝ่าย วางระบบการตรวจสอบภายใน การรายงานสรุปผลการปฏิบัติงาน กิจกรรม โครงการ ให้มีความชัดเจนและการจัดทำรายงานการประเมินตนเองให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนการจัดทำเอกสาร ประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวและจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกปี โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและผู้เรียน มีการประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ส่งเสริมให้บุคลากรภายในมีกระบวนการทำงานเป็นทีมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ จัดทำแผนภูมิการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงาน แผนปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานแต่ละฝ่ายทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาวและสนับสนุนส่งเสริมให้

บุคลากรพัฒนาตนเองโดยการอบรมสัมมนา จัดทำวิทยฐานะ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552, ไม่มีเลขหน้า)

ข้อเสนอแนะดังกล่าวสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียนปีการศึกษา 2550 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่า ในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 อยู่ในลำดับ 167 จากจำนวน 178 เขต ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อยู่ในลำดับ 169 จากจำนวน 178 เขต ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในลำดับ 176 จากจำนวน 178 เขต กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์อยู่ในลำดับ 172 จากจำนวน 178 เขต กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อยู่ในลำดับ 169 จากจำนวน 178 เขต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาอยู่ในลำดับ 174 จากจำนวน 178 เขต กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อยู่ในลำดับที่ 165 จาก 178 เขต การสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน(Ordinary National Educational Testing : O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550 กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาประเภทที่ 1 จำนวน 20 โรงเรียนใน 4 กลุ่มวิชาคือภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 โรงเรียน ใน 5 วิชาคือ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ซึ่งทุกรายวิชามีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2, 2550, ไม่มีเลขหน้า)

นอกจากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียนแล้ว ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (National Test : NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 ในเฉพาะเครือข่ายสถานศึกษาประเภทที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 20 โรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 26 โรงเรียน ล้วนมีผลคะแนนไม่ถึงเกณฑ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2, 2550, ไม่มีเลขหน้า)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายเพื่อการศึกษาประโคนชัย 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 เพื่อให้มีข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขปรับปรุงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาทัศนะของครูที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 8 สมรรถนะ จำแนกได้ดังนี้ (จิระงอกศิลป์, 2550, 48)

- 1.1 สมรรถนะหลัก ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเองการทำงานเป็นทีม

1.2 สมรรถนะประจำสายงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการมุ่งใจการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์

2 ประชากร

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประโคนชัย 2 ในเขตพื้นที่ ตำบลจรเข้มาก ตำบลโคกยาง ตำบลประทัดบุ 14 โรงเรียน จำนวน 153 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2551 โดยผู้วิจัยทำการศึกษาประชากร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประเภทของโรงเรียนที่สังกัด

3.1.1 โรงเรียนประถมศึกษา

3.1.2 โรงเรียนขยายโอกาส

3.1.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะของครูที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ใน 8 ด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ ผู้วิจัยปรับปรุงจากข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2548

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิดและหลักการ ตลอดจนสภาพและปัญหาเกี่ยวกับ สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 8 ด้าน ซึ่งได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการมุ่งใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์

2.3 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพและปัญหา ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ 3 ท่านคือ

2.3.1 นายชาญณรงค์ ศิริอำพันธ์กุล ศึกษาพิเศษศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เขต 1

2.3.2 นายสุวรรณ ภาณี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกเพชรไสยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

2.3.3 นายพัฒนา นพตลง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนเมืองตลุงพิทยาสรรพ์ กลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มประโคนชัย 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นโดยดำเนินการดังนี้

2.5.1 หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อที่กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t -test ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความอำนาจจำแนกสูง ผลปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.790 – 10.482 สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้

2.5.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.99 ซึ่งมีค่าสูงและผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แจ้งสถานศึกษาในสังกัดเพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. นำแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อแจกจ่ายไปตามโรงเรียนเป้าหมายและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยให้ส่งแบบสอบถามคืนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
4. รวบรวมแบบสอบถามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้วยตนเอง
5. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเองเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 153 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ จำนวน 153 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
6. รวบรวมแบบสอบถามที่ตอบคำถามครบถ้วนมาวิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วในการจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้อ้างอิงในกระดาษ ทำจนครบแบบสอบถามทุกฉบับ ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. การศึกษารายละเอียดของครูในกลุ่มเครือข่ายทางวิชาการกลุ่มประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ
2. การศึกษาทัศนคติของครู ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
3. การเปรียบเทียบทัศนคติของครู ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้วิธีการ เชฟเฟ (Scheffe' Method)
4. ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ทักษะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสมรรถนะที่ 1 การมุ่งสัมฤทธิ์ และสมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง

2. ทักษะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา มีทักษะแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก (3.58) รองลงมา คือ โรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก (3.54) และโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง (3.00) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทักษะของครูในกลุ่มเครือข่าย เพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ทำให้ทราบถึงทักษะของครูที่มีต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา และมีประเด็นที่น่าสนใจอันจะเป็นข้อมูลในการพัฒนา สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

1. สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทักษะของครูในกลุ่มเครือข่าย เพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จากการศึกษามีข้อค้น พบที่น่าสนใจและทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา มีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสามารถนำมาอภิปรายในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น มีความครบถ้วน สมบูรณ์ของการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิศ อินทะสุระ (2551, 78) ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการจัดระบบการทำงานให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามกรอบ เป้าหมายของงานที่กำหนด ขั้นตอนและวิธีการของแผนเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ วาง แผนการปฏิบัติการและนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพก็เป็นได้ และสอดคล้องกับ วันชัย บุญทอง, (2548, บทคัดย่อ) ที่พบว่าความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการในการพัฒนามากที่สุดใน 3 ลำดับแรก คือ มาตรฐานที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ มาตรฐานที่ 3 การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และมาตรฐานที่ 2 การบริการที่ดีตามลำดับ และยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการในการพัฒนามากที่สุดใน 3 ลำดับแรก คือ มาตรฐานที่ 8 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 นโยบายและการวางแผนการศึกษา และมาตรฐานที่ 1 หลักและกระบวนการบริหาร การศึกษาตามลำดับ

1.2 การบริการที่ดี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าถึงแม้ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความตั้งใจ เต็มใจ และกระตือรือร้นในการให้บริการ มีการจัดระบบการบริการที่ดี มีการศึกษาความต้องการด้านต่าง ๆ ของ ผู้รับบริการเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย อาจขาดการติดตาม ตรวจสอบพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพของการบริการดียิ่งขึ้นไป สอดคล้องกับการวิจัยของ วันชัย อยู่สำแดงกิจ (2538) ได้ศึกษาพฤติกรรม การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า พฤติกรรมด้านการควบคุม กำกับ และ การประเมินผลงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าเป็นว่าถึงแม้ว่าจะมี

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็ตาม แต่ผู้บริหารอาจยังขาดการศึกษาผลของการให้บริการและนำผลการศึกษานั้นมาใช้เพื่อปรับปรุงการให้บริการ จึงอาจทำให้การบริการไม่สามารถจัดได้ตรงกับความ ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ได้

1.3 การพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถ ในการอธิบายงานและยกตัวอย่างได้ชัดเจน มีความสามารถในการจับใจความ สรุปรจากการอ่านและการฟัง และ มี ความสามารถในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายเหมาะสมในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริจันทร์ พลอยกระโทก (2551, 68) ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถในการจับใจความ สรุปรจากการอ่าน การฟัง ความสามารถในการอธิบายงาน และการยกตัวอย่าง การตั้ง คำถาม ตอบคำถาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแสวงหาความรู้และ พัฒนาตนเอง เข้าร่วมประชุมสัมมนามากขึ้น ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระดับสูงขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยี ทางการสื่อสาร แสวงหาข้อมูลข่าวสาร หาความรู้ด้วยตนเองได้หลายทาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของประดิษฐ์ แก้ว พรหม (2549, 52) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอหนองสองห้อง ผู้บริหารมีความต้องการวิธีการและ ความต้องการในการพัฒนาใน 3 อันดับแรกคือ การอบรมสัมมนา การทำวิจัย และความสามารถในการบริหาร ซึ่งหาก มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้บริหาร ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตลอดจนรู้จักการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม พัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ และทักษะภาษาอังกฤษ แล้วก็ อาจส่งผลให้สมรรถนะการพัฒนาตนเองของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นก็อาจเป็นได้

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความ รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ มีความเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน มีความเป็น ผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของพรพิศ อินทะสุ ระ (2551, 79) ที่ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทีมงานที่ประสบ ความสำเร็จในการทำงาน ผู้บริหารต้องหาคุณลักษณะการทำงานเป็นทีมให้พบ ทำให้ทุกคนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของ ทีมงาน แล้วจึงนำเอากลยุทธ์ในการสร้างทีมงานเข้ามาใช้เพื่อให้ทุกคนทำงานงาน ร่วมกันและประสบผลสำเร็จ ผู้บริหาร ต้องสร้างบรรยากาศ ความไว้วางใจกัน การมอบหมายงาน ด้วยการสื่อสารอย่างชัดเจน และเมื่อทีมงานทำงานประสบ ผลสำเร็จต้องมีการให้รางวัลแก่ทีมงาน

1.5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแม้ผู้บริหารสถานศึกษามี การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการ วางแผน แต่ผลการดำเนินงานยังอยู่ในระดับปานกลางซึ่งส่งผลให้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ไม่สามารถพัฒนาให้อยู่ในระดับมากได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ แก้วพรหม (2549 , บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการใน การพัฒนา 3 อันดับแรก คือ การอบรมสัมมนา การทำวิจัย และ ความสามารถในการบริหาร

1.6 การสื่อสารและการจูงใจ อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการ นำเสนอแนวคิดในที่ประชุมและโอกาสต่าง ๆ มีความสามารถในการวิเคราะห์การสรุปความจากการฟังและการอ่าน มี ความเป็นผู้นำในการอภิปรายและสรุปประเด็น ในระดับที่ไม่สูงนัก จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิศ อินทะสุระ (2551, 80) ได้เสนอแนะวิธีการพัฒนาดังกล่าวนี้ว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีโครงสร้างการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับรู้ข่าวสาร ข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงพอ และจัดให้เป็นระบบ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างทั่วถึงทั้งองค์กรและ กระตุ้นหรือผลักดันให้บุคลากรมีเจต คติที่ดี เกิดความศรัทธา เต็มใจ และพร้อมที่จะทุ่มเทแรงกาย แรงใจในการทำงานจนบรรลุเป้าหมายขององค์กร ด้วย

บรรยากาศที่ดีต่อกันจัดกิจกรรมที่สร้าง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แสดงความเอื้ออาทรต่อผู้ร่วมงาน เป็นกันเอง และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพน วัณสินธุ์ (2545, 15-20) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จะต้องเป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันซึ่ง วิธีการดังกล่าวนี้ อาจจะส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของการสื่อสารและการจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับที่สูงขึ้นก็เป็นได้

1.7 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แม้ผู้บริหารสถานศึกษามี การจัดวางบุคลากรให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ มีความสามารถในการให้คำปรึกษาแนะนำในด้านต่าง ๆ แก่บุคลากร มีการส่งเสริมสนับสนุนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรแต่ยังขาดระยะเวลา การติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับพรพิศ อินทะสุระ (2551, 81) ที่กล่าวไว้ว่า อาจเป็นเพราะจากผลของการกระจายอำนาจ ไปสู่สถานศึกษาทำให้เพิ่มภาระในการบริหารให้ผู้บริหารเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารต้องไปประชุมหรืออบรมที่หน่วยงาน ต้นสังกัด ทำให้ผู้บริหารไม่มีเวลาในการนิเทศและ ติดตามงาน และไม่มี การติดตามงานอย่างเป็นระบบ ก็เป็นได้

1.8 การมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการใช้กระบวนการ มีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เป็นผู้นำในการปฏิบัติตาม วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัดในระดับที่ไม่สูงมากนัก จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ พงศ์เพ็ญ ศรีทอง (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารตามเกณฑ์ มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน และนำเสนอคุณลักษณะของผู้บริหารที่เอื้อ ต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการประกัน คุณภาพ การศึกษา ที่มีความถี่สูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เข้าถึงชุมชนมีส่วนร่วมในงาน ของชุมชน และมีความรู้ในงานวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า ข้อเสนอดังกล่าวนี้ อาจจะส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของการ มีวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับที่สูงขึ้นก็เป็นได้

2. เปรียบเทียบสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่าย เพื่อ พัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยจำแนกตาม ประเภทของ สถานศึกษา ได้ดังนี้

2.1 ประเภทของสถานศึกษา พบว่าสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน กลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามประเภท ของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา มี ทัศนะต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมาก และโรงเรียนมัศึกษามีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง สอดคล้องกับ ชาตรี โพธิกุล (2552, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา โดยรวมและรายด้านเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีค่าเฉลี่ย แตกต่างกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ สมรรถนะ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ยกเว้นด้านการบริหารวิชาการ สมรรถนะของ ผู้บริหารเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ขนาดใหญ่ และสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และยังสอดคล้องกับ พรพิศ อินทะสุระ (2551, 82) ที่พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสมรรถนะหลักและ

สมรรถนะประจำสายงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในยุคที่นโยบายหน่วยเหนือกำหนดให้ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารได้มีการอบรมเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษาทุกระดับ ดังนั้นจึงอาจมีพฤติกรรม การบริหารที่ไม่แตกต่างกัน ทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ว่าจะปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใดก็มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน.

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 46.40 รองลงมาคือโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 36.61 และ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 16.99 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสมรรถนะที่ 1 การมุ่งสัมฤทธิ์ และสมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบ ทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนประถมศึกษา มีทัศนะแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก (3.58) รองลงมาคือ โรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก (3.54) และโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง (3.00) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาเรื่องสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่าย เพื่อพัฒนาการศึกษาประโคนชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ผู้วิจัยได้พบสภาพของสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาดังนี้

1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควรมีการวางแผนเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้น

1.2 ด้านการบริการที่ดี ควรศึกษาความต้องการของผู้รับบริการในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน ชุมชน เพื่อที่จะทำให้การบริหารงานต่าง ๆ ตรงกับความต้องการ และมีคุณภาพที่ดีขึ้น

1.3 ด้านการพัฒนาตนเอง ควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตมากขึ้น

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม ควรมีหลักธรรมมาภิบาล กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการปรึกษาหารือ ประชุม ร่วมกันกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ

1.5 ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ควรเป็นผู้นำในการวางแผนการดำเนินงาน มีการการตัดสินใจที่ดี

1.6 ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ควรมีการเสริมสร้างขวัญ กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีการทัศนศึกษา ประชุมร่วมกันกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา

1.7 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้าร่วม การอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษา ศึกษาดูงานเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

1.8 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ร่วมกันกับครู ชุมชน คณะกรรมการ สถานศึกษา(วิสัยทัศน์ร่วม) เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกันที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงาน ในสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การแข่งขันทักษะวิชาการ การแข่งขันกีฬา การแข่งขันความสามารถด้านดนตรี- นาฏศิลป์

เอกสารอ้างอิง

กมล ภูประเสริฐ. (2545). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : เมธิปส์.

จิระ งอกศิลป์. (2550). การประเมินสมรรถนะทางการบริหาร. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

พงศ์เพ็ญ ศรีทอง. (2545). คุณลักษณะของผู้บริหารตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2553. จาก <http://www.thailis.or.th/tdc>.

พรพิศ อินทะสุระ. (2551). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5. ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2553, จาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc>.

ธีระ รุญเจริญ. (2549). ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา: สภาพปัญหาและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วันชัย บุญทอง. (2548). ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาตาม แนวทางการ ปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา. ค้นเมื่อ 29 กันยายน 2551, จาก <http://202.143.164.123/person/kumnum>.

วันชัย อยู่สำแดงกิจ,(2538), การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc/browse>.

ศิริจันทร์ พลอยกระโทก. (2551). สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 5. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2552. จาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc/browse>.

สุพน วังสินธ์. (2545). "การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้". วารสารวิชาการ, 7(9). 15-20.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขิรัมย์เขต 2. (2550) กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา, ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2551 จาก <http://www.nitadbr2.org/vatpon>.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2552), บทสรุปผู้บริหาร. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2552. จาก <http://www.onesqa.or.th/onesqa/th/Report/index.php>

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2548). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.